

VOORWOORD

Beste belangstellenden,

De landelijke slogan: 'Archeologie leeft' lijkt nu ook voor Zwartewaterland van toepassing. Althans de geschiedenis leeft zeker. Het laatste half jaar zijn, met name in Hasselt, veel mooie projecten tot stand gekomen. Ook de SAWZ heeft hieraan een steentje kunnen bijdragen.

Plannen hebben tijd nodig en soms ben je afhankelijk van derden waar weinig invloed op uit te oefenen is. Zo kan het voor komen dat een aantal van onze initiatieven dit jaar samen vallen. Voor een kleine organisatie als het onze is het dan wel 'spitsuur'. Gelukkig weten we ons gesteund door een aantal ambtenaren binnen het gemeentelijke apparaat die ons prima hebben geholpen bij de realisatie ervan. Dit is ook nodig want veel van onze ideeën worden gerealiseerd in de openbare ruimte.

Over 'ruimte' gesproken, onze werkruimte in de leegstaande school De Trekschuit moeten we binnenkort verlaten. We zijn dus op zoek naar een goede vervangende ruimte. Het liefst zouden we iets in het centrum willen hebben, zodat we ook onze collectie en werkzaamheden kunnen laten zien aan belangstellenden. Bezoekers kunnen dan tevens kennismaken met de materiële cultuur van Zwartewaterland. Ik denk hierbij ook aan stadswandelingen en schoolbezoeken. Wat betreft dat laatste: Het afgelopen jaar hebben we samen met de provincie een drietal lesbrieven ontwikkeld voor de basisscholen in Zwartewaterland. Een goede ruimte is dan ook onontbeerlijk. Zonder werkruimte lopen ook andere initiatieven van ons gevaar. Onze collectie die steeds meer uitbreidt, zal mogelijk elders moeten worden ondergebracht, wellicht buiten de gemeentegrenzen.

Bijzonder is nog te vermelden dat we dit jaar van veel subsidienten een bedrag van bijna 48.000 euro hebben ontvangen voor onze plannen. Niet alles is kostendekkend, maar dankzij bijdragen van onze sponsors kunnen we het realiseren.

Verder hopen we dat er nog toestemming wordt gegeven voor de tentoonstelling, die we al een jaar geleden gepland hebben in het gemeentehuis, maar door Corona helaas is vertraagd.

Namens het bestuur: John Assink – voorzitter.

In deze nieuwsbrief:

1. VOORWOORD.
2. EEN BIJZONDERE VONDST.
MONUMENT VAN NAHUYSBRUG.
3. ROLPAARD VOOR EEN KANON.
4. DE TIJDCAPUSLE GEPLAATST.
VONDSTMELDINGEN.
5. GRAAFWERKZAAMHEDEN IN HET
CENTRUM VAN HASSELT.
RECONSTRUCTIE VAN DE STENEN
DIJK.
6. RESTAURATIE VAN HET RONDEEL
BIJ DE GRINTWAL.
7. LANDELIJKE AANDACHT.
8. ACTIVITEITEN VOOR DE PAN.
9. WAAR KWAM JE ONS TEGEN.
10. AGENDA (uit het archief).
11. SPONSOREN & COLOFON.

EEN BIJZONDERE VONDST.

Deze zomer vond onze voorzitter met een metaaldetector in Hasselt een loden blokgewicht. Het is een zeer vroeg loden gewicht, waarschijnlijk van de stad Zwolle. Het type is vooralsnog onbekend. De diameter is 44 mm en de hoogte is 20 mm. De massa is 233 gram. Het gewicht is gegoten en voorzien van 10 ongelijke zijden.

Het wapen is een puntig schild met daarin de letters: SVOL. Ze staan in een andere volgorde en schrijfwijze dan meestal wordt weergegeven namelijk: ZVOL.

Het gewicht is mogelijk een Keulse Marc, deze woog 233,8123 gram. Het is gemeld aan www.lodenblokgewichten.nl onder invoernummer: L 1350. Met dank aan Tjark Dolfing.

MONUMENT VAN NAHUYSBRUG.

Door magneetvisser Jeroen Steenberghe is vorig jaar een roestig stuk ijzer boven water gehaald. Nader onderzoek wees uit dat het stuk afkomstig is van de 'Lange Brugge', opgeblazen in mei 1945 door Duitse troepen. Het stuk ijzer bleek een console te zijn waarvan de klinknagels door de explosie zijn afgescheurd. Gerrit Snijder kon zijn vak als metaalbewerker ook 'bovenwater' halen en heeft het prachtig kunnen schoonmaken. Hierna is het maanden gedroogd en geconserveerd. Het idee ontstond al vrij snel om hiervan een monument te maken. Door Jan Holthuis is een ontwerp gemaakt en met subsidie van de Stadscheque Hasselt, afkomstig van een provinciaal initiatief, een bijdrage van de gemeente uit het Fonds Eenmalige Culturele Bijdragen en het Prins Bernhard Cultuur Fonds, was de financiering (ca. € 7000,00) nagenoeg rond. De staalconstructie is gemaakt door Jaap Admiraal, die ons daarnaast ook erg behulpzaam was. De achterplaat werd kosteloos gestraald door Admiraal Jacht- en Scheepsbouw. Voor het metselwerk tekende Kolkbouw Genemuiden. De samenwerking met alle partijen was zeer positief. In het najaar wordt nog een stuk tramrail aangebracht, waardoor ook het verhaal van de stoomtram Zwolle-Blokkzijl weer tot leven komt. Op 9 september werd op ludieke wijze het monument onthuld door wethouder Gerrit Knol

Het Infobord: ontworpen door: Mooi graphic studio – Hasselt.

ROLPAARD VOOR EEN KANON.

Bij de gemeentewerf lag al decennia lang een replica van een kanonsloop, maar een rolpaard ontbrak. Al ruim een jaar geleden ontvingen wij een subsidie van de gemeente in het kader van 'Samen actief' voor de realisatie hiervan. Gelukkig lagen bij het OVG in Genemuiden nog veel ijzeren onderdelen waarmee we aan de slag konden. Ontbrekend ijzerwerk hebben we laten smeden door Rijtuigenbouw Dijk te Nieuwleusen, waar ook wielen zijn afgedraaid en voorzien van ijzeren banden. Deze zomer is het benodigde eikenhout door Kijkbouw geleverd waarna de bouw kon beginnen. Het zagen, timmeren, boren en schaven bleek nog een flinke klus waar onze voorzitter de zomermaanden mee 'onder de pannen' was. De metalen onderdelen zijn door Gerrit Snijder passend gemaakt en behandeld.

De loop werd na de vakantie gebracht door de buitendienst van de gemeente en moest mechanisch worden ontroest, waarna deze is geconserveerd met een product dat we van Bodewes hebben gekregen. De bestaande tekeningen zijn door Jan Holthuis aangepast aan de afmetingen van kanonsloop. Hier en daar is het ontwerp nog wat gewijzigd naar eigen inzicht van de 'kanonnier' waarna het eikenhout is behandeld met Owatrol. Al met al een flinke en niet alledaagse klus met veel leermomenten. Het kanon krijgt uiteindelijk een plek bij het Rondeel aan de Grintwal. Met dank aan Jaap Admiraal voor het lenen van de ijzeren bokken en de hulp bij het plaatsen van de loop op het rolpaard. Door Freame.nl is van de bouw een filmpje gemaakt, te zien op Instagram: erfgoedzwartewaterland

Professionele hulp kwam ook uit onverwachte hoek van Brenda en Louise.

DE TIJDCAPSULE IS GEPLAATST IN DE VEERPOORT.

Op 30 juni, net voor het begin van de schoolvakanties, is de tijdcapsule in de Veerpoort geplaatst. Leerlingen van groepen 8 van de Toermalijn en Het Anker plaatsten samen met wethouder Harrie Rietman de capsule in een nis, die door Bert Troost van Kijkbouw mooi pas was gemaakt. De capsule is afgesloten met een zandsteen, afkomstig van een gevonden stuk tijdens de opgraving.

De inhoud bevat een schat aan digitale gegevens over Hasselt, de reconstructie van de Veerpoort, het project Hanze & Bedevaart, inclusief beeldmateriaal en filmpjes en ons archief. Ook de werkstukken van de leerlingen zijn digitaal op usb-stick meegeleverd. Daarnaast was er nog plek voor enkele kleine voorwerpen, afkomstig van de Kalkovens en het TIP, een mobieltje, duiten gevonden tijdens de opgraving, een set euromunten en een klein 3D model van de Veerpoort van Modelmania. Het laatste kon, zij het doorgezaagd, er nog net in. Het is de bedoeling dat over 100 jaar de capsule weer wordt geopend. Hiervoor zal nog een messing plaat met tekst worden aangebracht. Onze dank gaat uit naar Admiraal Metaalbewerking voor de schenking van de rvs capsule, aan Hagens Natuursteen – Almelo voor het gratis paszagen van de sluitsteen en aan het bouwteam voor hun medewerking. Na afloop werden alle kinderen door de SAWZ getrakteerd op een ijsje bij Talamini, dank aan Alice voor haar aanbieding.

Foto: Freame.nl

VONDSTMELDINGEN VIA ONZE WEBSITE.

Via onze site komen steeds vaker vondstmeldingen binnen. Niet alleen uit Zwartewaterland maar ook daarbuiten zoals b.v. Zeeland. Meestal kunnen we de melder helpen met determinatie of melden we de vondst aan b.v. de PAN (Portable Antiques of the Netherlands).

Deze zomer kwamen Paula Polap en Sylvano van de Weerd met vondsten in onze ArcheoHotspot, afkomstig uit Terwee. Het waren een steengoed bal en een pijpenkopje. Leuke vondsten en goed dat ze die gemeld hebben. Ze gingen weg met een aantal muntjes uit onze grabbelton, een dropsleutel en informatie over onze werkgroep en de archeologie.

Daarnaast kregen we nog een aantal schenkingen, o.a. van Tieme Bosma. Hieronder bevond zich een grote aardenwerken bloempot met vier oren, afkomstig van baron Van Dedem. Bijzonder was ook de melding van een vogelfluitje, al lang geleden gevonden.

GRAAFWERKZAAMHEDEN IN HET CENTRUM VAN HASSELT.

Het kan niemand zijn ontgaan dat er dit jaar de nodige sleuven zijn gegraven voor de aanleg van glasvezel. Deze werkzaamheden zijn voor ons ook interessant, met name die in het centrum van Hasselt. Reden dat we contact hebben gezocht met voorman Ibrahim Caratary van Dijar Groep B.V. die de glasvezelkabels aanlegde. De samenwerking was prima, wat er werd gevonden werd voor ons bewaard.

Hoe het niet moet, bleek deze zomer toen we een schenking kregen van een koperen kan. Deze is ook gevonden bij het leggen van kabels in Hasselt maar samen met restanten van (koperen) kabels ingeleverd bij een schroothandelaar. Vondsten die gedaan worden bij graafwerkzaamheden in gemeentegrond horen gemeld te worden. Nu ziet deze kan er oud uit omdat hij handgemaakt is, maar het betreft een koffiekann uit Noord-Afrika. Dit soort kannen waren in de jaren 80 van de vorige eeuw in de mode en vaak bij tuincentra te koop.

DE RECONSTRUCTIE VAN DE STENEN DIJK.

De Stenen Dijk is een van de oudste dijken in onze regio. Dat het een bijzondere dijk is, is alom bekend. Niet alleen vanwege zijn gemetselde waterkering, de enige nog bestaande in West-Europa, maar ook keerde de dijk het zeewater van de Zuiderzee met zijn eb en vloed. Het was dus tevens een zeedijk.

December vorig jaar zag Gerrit Snijder bij toeval dat er proefputten werden gegraven ter hoogte van molen De Zwaluw. Gerrit heeft altijd visitekaartjes bij zich van onze stichting en prompt werden we een paar dagen later gebeld door Frank Druiff van ingenieursbureau Tauw. Bij de reconstructie van de Stenen Dijk is namelijk geen archeologisch toezicht voorzien. We hebben dan ook aangeboden om de werkzaamheden te monitoren omdat uit de proefgaten is gebleken dat er wel degelijk vondstmateriaal naar boven kwam. Omdat het een rijksmonument betreft, is dit ook overlegd met het bevoegd gezag. Daarnaast hebben we de vraag neergelegd of er een doorsnede door de dijk gemaakt kan worden. Hierdoor is het namelijk mogelijk de opbouw van de dijk te bestuderen. Van het prille begin van de dijk is namelijk weinig bekend. Het is nu een unieke kans om hiernaar onderzoek te laten doen. Vooralsnog krijgen we de handen niet op elkaar vanwege de kosten maar we hopen hiervoor nog een oplossing te vinden.

RESTAURATIE VAN HET RONDEEL AAN DE GRINTWAL.

Alweer drie jaar geleden, dat we bij onze burgervader een plan hebben ingediend voor het restaureren van het Rondeel bij de Grintwal. Ik zal u niet vermoeien met wat er daarna allemaal de revue is gepasseerd om het plan te realiseren, maar nu zijn we zover. Met steun van de gemeente hebben we een 'boekwerk' aan bijlagen ingediend bij de provincie, en dit voorjaar hebben we in het kader van 'Het Verhaal van Overijssel' een mooie subsidie mogen ontvangen. Zelfs hebben we nog een extra bedrag gekregen voor 'deskundigheidsbevordering'. Dit houdt in dat we ook aandacht gaan schenken aan het immaterieel erfgoed.

Omdat het rijksmonument niet bedreigd wordt, moest er vergunning worden aangevraagd bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Ondanks vele inspanningen van Manon Paters (gemeente) en Michael Klomp (archeologisch adviseur) heeft de vergunning toch zo'n 7 maanden op zich laten wachten. We hopen in november met de opgraving te beginnen. Hierbij wordt specifiek gekeken naar de relatie van het Rondeel ten opzichte van de oude stadsmuur en de fundering hiervan. Dat dit dermate van belang is, mag blijken uit het feit dat de RCE hier persoonlijk bij aanwezig wil zijn.

Naast de reconstructie wordt het terrein heringericht met aandacht voor restanten van verdwenen vestingwerken en wordt er een monument gerealiseerd, als eindpunt van de beide pelgrimsroutes naar Hasselt. Daarnaast plaatsen we een kanon waarvoor we deze zomer een rolpaard hebben gemaakt. Zodra de werkzaamheden zijn afgerond, is het mogelijk om vanaf het Justitie Bastion het verhaal van de vestingwerken tot aan het Diamantenbolwerk te beleven. In overleg met het TIP worden hiervoor de informatieborden op elkaar afgestemd. Met name interessant voor rondleiding en 'pelgrimsvaarders'.

OPROEP.

We zoeken foto's van de muur uit de vorige eeuw. Hopelijk een foto waarop de schietgaten nog te zien zijn. Of inwoners die zich dit nog kunnen herinneren.

De vervallen muur die midden vorige eeuw nog ca. 2,40 meter hoog was en voorzien van schietgaten.

ONZE WERKGROEP TREKT MET HAAR WEKZAAMHEDEN EN PLANNEN OOK LANDELIJK DE AANDACHT.

Zo werd in juni met een pagina in het landelijke blad van de AWN (Nederlandse Archeologievereniging) aandacht besteed aan onze werkgroep.

Reden was dat we een pilot mochten verzorgen van de eerste online bijeenkomst van ArcheoHotspots vanuit onze werkruimte. Hiervoor konden we als 'gast' inloggen op de wifi van onze buurman: Op de Hoeksteen. Via de camera van de laptop gaven we een indruk van onze werkruimte en konden anderen kennismaken van onze plannen en activiteiten.

Pagina uit het AWN magazine van jaargang 4, nr. 2 - juni 2021.

14 ArcheoHotspot Vrijwilligersbijeenkomst

Martijn Lockfeer

ArcheoHotspots: Vrijwilligersbijeenkomst

Met gemeentelijke subsidie wordt dit bijzondere, zeventiende eeuwse knipmes gerepareerd.

De Stichting ArcheoHotspots organiseerde op 23 maart jongleden en een online vrijwilligersbijeenkomst rondom en deels vanuit de Hotspot Hasselt, die in 2021 is opgericht.

Een vijftiental vrijwilligers (waaronder ondergetekende) nam aan deze happening deel om van gedachten te wisselen over het reilen en zeilen van ieders Hotspot en over de Stichting zelf.

Martijn Everink, coördinator van de Stichting, leidde de bijeenkomst, en de voorzitter, Riemer Knoop, bevond zich onder de deelenemers.

John Assink, voorzitter van de ArcheoHotspot Hasselt, leidde de vrijwilligers online rond in de werkruimte van afdeling 20 van de AWN, waar Hotspot Hasselt (vooralsnog?) zetelt.

Hij toonde ons niet alleen de werkplekken, maar ook een aantal vondsten die onder andere deel gaan uitmaken van een tentoonstelling in het gemeentehuis. De vrijwilligers

van Hasselt kunnen voor hulp en advies altijd terecht bij archeoloog Kasper van den Bergh.

Restauratie bijzondere voorwerpen

John ging in op vragen over de positie van de ArcheoHotspot ten opzichte van de AWN-afdeling, en vermeldde dat in de afdeling nog andere werkgroepen actief zijn, zoals die in Hardenberg, Steenwijk en de zeer actieve werkgroep SWARS (Stichting Werkgroep Archeologie Staphorst).

Het contact met de gemeente is goed. Zij verleent subsidie en steunt bijvoorbeeld de restauratie (bij Restauratie) van een knipmes uit de zeventiende eeuw, een van de bijzondere vondsten die door John aan ons werd getoond. Een ander opmerkelijk (en vrij zeldzaam) object is een zandsteen timpaan waarin zich een dubbele schelp bevindt. Het siert de ingang van het Hasseltse stadhuis. In Appingedam is in de gevel van het raadhuis een vergelijkbaar timpaan te vinden. Het

dateert uit 1630, dat zal ook de tijd zijn waarin in het Hasseltse timpaan moet worden gedateerd. Het beeldt de Jacobsschelp uit, symbool van de pelgrimvaarders uit de late middeleeuwen. Hasselt is ook een succesvolle dependance van PAN. Men hoopt in de regio nog meer dependances te kunnen oprichten.

Interessante nieuwigheden

Na de presentatie van John Assink gingen de aanwezigen met elkaar in gesprek en dat leverde leuke verhalen en interessante nieuwigheden op, zoals: ArcheoHotspot Ede brengt in deze coronatijd op verzoek zakjes vondstmateriaal thuis bij de vrijwilligers om te verwerken, Amsterdam en Oldenzaal denken na over of hebben al een rijdende Hotspot en de Stichting ArcheoHotspots zelf is druk doende een nieuwe organisatievorm te verwezenlijken.

Afgesproken is tevens om een app-groep voor Hotspot-vrijwilligers te maken.

Tenslotte werd ook het belang benadrukt van het AWN-lidmaatschap voor vrijwilligers (en in ieder geval voor de ArcheoHotspot zelf). Enkele aanwezigen vroegen om reclamemateriaal van de AWN, waaronder ook zaken die kinderen aanspreken. Dit werd toegezegd, met schriftelijk aangevraagd.

Verantwoording

Over de auteur
Martijn Lockfeer is redacteur van Archeologie in Nederland en AWN Magazine.

A Een zeldzaam zandsteen timpaan met een dubbele schelp.

Ook Stichting Menno van Coehoorn heeft, als landelijke organisatie voor het behoud van vestingwerken, grote belangstelling voor de werkzaamheden die momenteel in Hasselt plaats vinden. Zo wordt de reconstructie van de Veerpoort genoemd maar ook de restauratie van het Rondeel, de Stenen Dijk en het plan voor reconstructie van de Franse Schans. In het kwartaalblad Saillant nr. 2 – 2021 van de stichting is hieraan volop aandacht besteed. De artist Impression van Jan Zwaan van de Franse Schans is hierbij zelfs opgenomen. We hebben dan ook regelmatig contact met de contactpersoon van Menno van Coehoorn voor dit district: André Troost.

Pagina uit het kwartaalblad van Menno van Coehoorn.

Correspondentenrapportages 2020

Overijssel

Kampen

De ontwikkelingen rond het MOB-complex aan de Haatlanddijk in Kampen staan helaas nog steeds op een laag pitje. Hopelijk kan de nieuwe werkgroep Koude Oorlog van onze stichting hierin verandering brengen.

De (kunst)bunker bij Seveningen zou ook weer een gedaantewisseling ondergaan. In het kader van 75 jaar vrijheid zou op elke zijde van de kazemat een schilderij worden gemaakt door de leerlingen van het Ichthus, Almere- en Pieter Zandt College en het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers [COA], waarin deze jongeren verbeelden wat vrijheid voor hen betekent. Door de pandemie werden alle festiviteiten echter opgeschort.

Hasselt, gemeente Zwartewaterland

- Hasselt is een belangrijke plaats wat betreft vestingwerken. Dit wordt ook onderkend door de RCE. De Stichting Archeologische Werkgroep Zwartewaterland² [SAWZ] neemt het voortouw om deze militaire resten uit vervlogen tijden weer zichtbaar te maken. Maar de middelen zijn slechts bescheiden. In overleg met de voorzitter J. Assink heeft uw rapporteur een steunbetuiging aan de provincie Overijssel gestuurd om medewerking te verlenen aan de activiteiten van de SAWZ. Op de vraag: "Graag vernemen wij van u, wat u kunt betekenen voor SAWZ in haar pogingen om militair erfgoed zichtbaar te maken in de openbare ruimte binnen de provincie Overijssel" is helaas geen antwoord gekomen.
- De restauratie van het Rondeel gaat door. De Veerpoort wordt ook gereconstrueerd. De gemeente Zwartewaterland meldde: "De restauratie en het beleefbaar maken van de stadsmuur (bij de Grintwal/Diamanten Bolwerk) staat op de lijst van oplossingen van Hasselt. Het project van de leefbaarheidsplannen heeft helaas vertraging opgelopen." Dat de beschikbare budgetten voor erfgoed meestal niet toereikend zijn, zien we helaas ook bij andere gemeenten vaak terug.

Bij de aanleg van een camperplaats op het Diamanten Bolwerk zijn muurresten aangetroffen. De vondst werd onmiddellijk

gemeld door de SAWZ bij het bevoegd gezag de gemeente Zwartewaterland. Helaas kwam geen reactie en verdween de muur weer onder het straatwerk. Aanvullend onderzoek met een grondradar volgt.

- Door de brand op de voormalige scheepswerf Bodewes is er een kans dat het archeologisch onderzoek op dit terrein eerder van start gaat. Hieronder ligt namelijk nog een compleet bastion.
- 2020 stond vooral in het teken van de mogelijke ontdekking van een Franse schans in de Brommerd op de oostoever van het Zwarte Water ten zuiden van Hasselt. Volgens onderzoek – verricht door Teun de Kruijf – is het waarschijnlijk een aarden redoute die in de beginjaren van de Bataafse Republiek is aangelegd. Met behulp van een grondradar zijn bijzondere structuren ontdekt die veel vragen oproepen. Er vindt nu eerst een oriënterend archeologisch onderzoek plaats.

Franse Schans in Hasselt (tekening: Jan Zwaan)

Steenwijk, gemeente Steenwijkerland

- Het pleintje bij de Onnapoort is inmiddels zo goed als ingericht. De keienbestrating stamt uit de Middeleeuwen. De Werkgroep Archeologie Steenwijk heeft bij de blootlegging ervan een aantal maanden assistentie verleend.
- In 2018 kwam het bericht, dat de Scholengemeenschap De Eekeringe wilde uitbreiden door op de contrescarp te bouwen. Het wel of niet bebouwen van dit onderdeel van de vesting is nog steeds een punt van discussie.

IJssellinie

Ten zuiden van Welsum, een dorp aan de IJssel in de gemeente Olst-Wijhe, ligt het LAACC, het Light Anti Aircraft Control Centre. Dit

² <https://www.archeologiezwartewaterland.nl/>

PAN (PORTABLE ANTIQUES OF THE NETHERLANDS).

We zijn best trots dat we nu officieel een dependance zijn van de PAN. Dit heeft niets met antiek te maken maar het is een database waar voorwerpen, in het bezit van particulieren, geplaatst worden. Dit zijn voorwerpen veelal door detectoramateurs gevonden.

Zie: <https://portable-antiquities.nl/pan/#/public>

Wat is de PAN?

De PAN is een samenwerkingsverband tussen diverse universiteiten, musea, de Nederlandse Bank (opvolger van het Rijks Munten- en Penningenkabinet), de RCE (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, metaaldetectieverenigingen en de AWN.

Waarom de PAN?

In de nieuwe Erfgoedwet van 2016 zijn voorwaarden opgenomen voor het zoeken met een metaaldetector. Zo is het zoeken tot een diepte van 30 cm niet verboden. Wel is het verboden om te zoeken op geregistreerde archeologische monumenten en op opgravingslocaties. Daarnaast is het nu wettelijk verplicht om alle vondsten te melden. Hiervoor is nu de PAN opgericht. Inmiddels zijn er meer dan 100.000 voorwerpen geregistreerd.

Door onze kennis en kunde mogen we nu rechtstreeks voorwerpen op deze site plaatsen. De voorwerpen worden geregistreerd zonder dat de vindplaats zichtbaar is voor derden. De voorwerpen blijven ook ten alle tijde eigendom van de vinder. Helaas worden toch lang niet alle vondsten gemeld en verdwijnen deze uit beeld. Wij hebben dan ook al jaren geleden bij de gemeente aangedrongen op een detectorverbod met een pasjesregeling, zoals al in veel gemeenten in Nederland is ingevoerd.

Margot Daleman (coördinator PAN, regio Noord) geeft uitleg.
Foto: Freame.nl.

ERFGOEDEDUCATIE LESBRIEVEN

In samenwerking met Het Oversticht hebben we een drietal lesbrieven voor basisscholen ontwikkeld. Met het Cultuurhistorisch Centrum Genemuiden zijn we door de gemeente gevraagd hiervoor een pilot te ontwikkelen.

Zo is er voor groepen 1 & 2 een ontdekkingsreis door Zwartewaterland met een archeoloog ontwikkeld. De groepen 3 & 4 krijgen een kijkje in het dagelijkse leven in kastelen en kloosters.

De groepen 5 & 6 gaan spelen op de wijze zoals vroeger kinderen vooral buiten speelden. Deze kinderspelen zijn gebaseerd op kinderspelen die zijn weergegeven op oude tegeltjes.

Hiervoor is onze locatie De Trekschuit uitermate geschikt wat betreft ligging en ruimte.

Vernieuwen van de waterleiding in de Kalverstraat. Ter hoogte van nr. 5 zijn twee houten schotten te zien, haaks op de rooilijn. Functie vooralsnog onbekend.

Graafwerkzaamheden zijn altijd interessant om te volgen. Vaak zijn we te laat omdat bij onderhoudswerkzaamheden nutsbedrijven geen vergunning hoeven aan te vragen. Met name graafwerkzaamheden voor waterleidingen zijn interessant vanwege de aanlegdiepte. Dit is al gauw 1,20 meter. Deze keer werden we getipt door de afdeling civiel van de gemeente. Hier zijn we dan ook blij mee.

In de Rosmolenstraat (vroeger Kalverstraat) vonden we opvallend veel slachtafval ter hoogte van huisnummers 5/7. Eenzelfde concentratie kwam ter hoogte van Kalverstraat 1 (vroeger De Schei Steeg) uit de grond. Mogelijk afkomstig van afvalkuilen van stadsboerderijen die hier in een grijs verleden gestaan kunnen hebben. Dit afval is moeilijk te dateren, maar er zal toen hoogstwaarschijnlijk nog geen bestrating hebben gelegen.

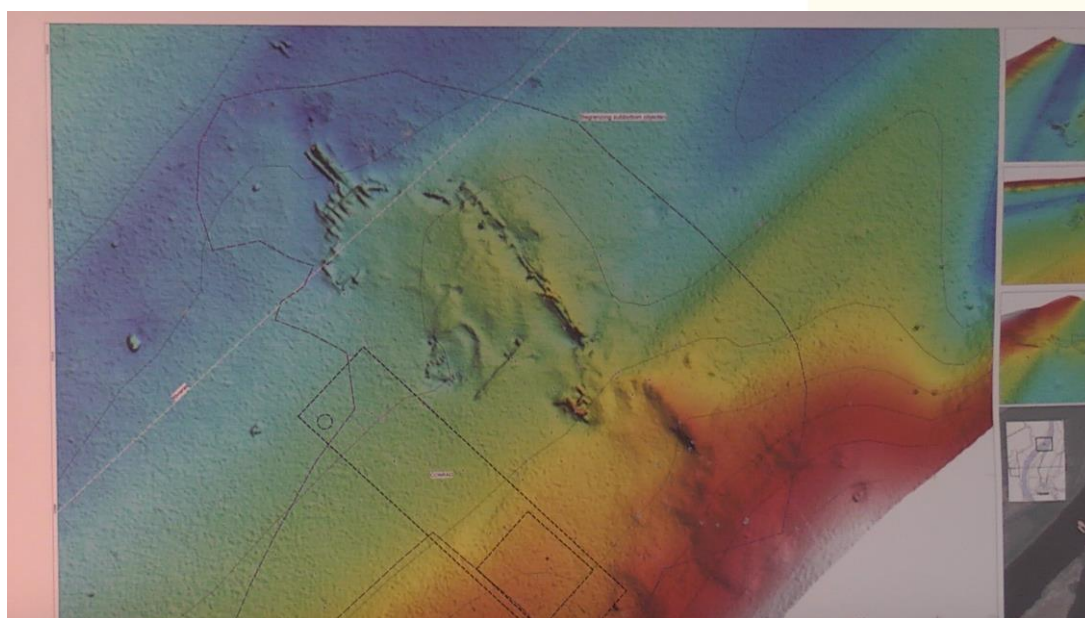
Op Kalverstraat nr. 1 woonde in 1832 Dirk Hendrik van Egten, veehouder (Sectie A nr. 237) en in de Rosmolenstraat ter hoogte van nr. 5 / 9 woonde destijds Albert Rietberg, veehouder. (Sectie A nr. 254 en 254a) Mogelijk dat zij thuis slachtten.

'Wasstraat Snijder'

In plaats van de agenda: *uit het archief.*

Dat de tijd snel kan gaan, mag blijken uit beeldmateriaal uit het archief. Het onderzoek naar de 'Hasselter Hulk' is alweer ruim 7 jaar geleden. Het bergen van dit wrak zal waarschijnlijk nooit gebeuren, al zouden we het graag willen. Het is niet bedreigd en gezien de kosten, die bijvoorbeeld de Kamper Kogge met zich mee heeft gebracht, ook schier onbetaalbaar. Het is evenwel stil om het wrak, het zou worden afgedekt maar tot op heden zijn er nog geen beheersmaatregelen ter bescherming getroffen of in voorbereiding. Het wrak geniet gelukkig al wel enige bescherming als gemeentelijk monument.

Een bodemscan van het wrak. Het ligt met de achtersteven in de oever en haaks op het Zwarte Water. Het schip meet ca. 35 x 8 meter en is gedateerd in de eerste helft van de 16^e eeuw.

Het gevonden zilveren muntje uit Calais is van 1428. Alle gevonden voorwerpen dateren uit verschillende perioden: van prehistorie tot heden. Dit kan door inspoelen zijn gebeurd.

De archeologische waarde van het wrak is evenwel erg hoog. Nog maar een keer eerder is een schip van dit type gevonden in Nederland. De bouwwijze van schepen uit het begin van de 16^e eeuw is nog gehuld in nevelen. Rond die tijd doet ook de bewapening met geschut zijn intrede.

Belangstellenden mochten destijds een kijkje nemen aan boord van het onderzoeksschip. De animo hiervoor was erg groot.

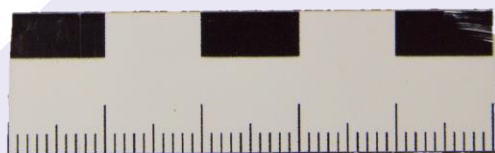
ONZE STICHTING WORDT GESPONSORD DOOR:

Jac. Admiraal b.v.
Metaalbewerking

Snijder
Filtertechniek bv

Bij bouwwerkzaamheden in de Hoogstraat is een Oord uit Thorn gevonden. (1614) Deze munten komen niet vaak voor en uit Hasselt zijn al meer munten uit Thorn bekend. De vraag is dan ook: is er een (handels)relatie tussen Hasselt en het mini-vorstendom Thorn, waar abdissen hun eigen munten sloegen.

COLOFON

Deze nieuwsbrief is samengesteld
door Stichting Archeologische
Werkgroep Zwartewaterland

UITGAVE twee keer per jaar

BEZOEKADRES

Burg. Malcorpslaan 91-99, 8061 AG Hasselt

SECRETARIAAT

Kalkovenwegje 11, 8061 CZ Hasselt
KvK-nummer 69345473

www.archeologiezwartewaterland.nl
archeologiezwartewaterland@hotmail.com
Instagram: erfgoedzwartewaterland